

การบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการ ฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม*

เรไร มีนวรรณท์**

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาถึงระบบงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม หลักเกณฑ์และแนวทางในการบริหารงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรมที่มีผลต่อโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องในการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีและการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมอีกทั้งเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและข้อขัดข้องในการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ใช้วิธีวิจัยเอกสารและวิธีวิจัยสนาม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกใช้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันฯ คือ ระยะเวลาการจัดสรรงบประมาณ การถัวจ่ายค่าใช้จ่ายในโครงการฝึกอบรม การได้รับการจัดสรรงบประมาณไม่เพียงพอกับการดำเนินการ นโยบายเปลี่ยนแปลงบ่อย ข้อขัดข้องในระเบียบที่เกี่ยวข้อง

คำสำคัญ: การฝึกอบรม การบริหารงบประมาณ แผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี

บทนำ

โดยที่สำนักงานศาลยุติธรรมมีอิสระในการบริหารงานบุคคล และการบริหารงบประมาณ จึงให้ความสำคัญในการพัฒนา และเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ศักยภาพการปฏิบัติงานแก่บุคลากร ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม คุณภาพชีวิตและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับบุคลากร มีการส่งเสริมด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง ตามความเชี่ยวชาญในการดำรงตำแหน่ง มีทักษะสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับตำแหน่ง ทั้งในด้านทักษะการบริหาร คุณภาพ การบริการ และพัฒนาทักษะการปฏิบัติงาน และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมในทุกหลักสูตร

*บทความนี้เรียบเรียงจากการศึกษาอิสระเรื่อง การบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

**นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจขององค์กรและประโยชน์สุขของประชาชน จึงให้มีการดำเนินการจัดฝึกอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน ให้ทุนการศึกษาแก่ข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมทุกระดับ โดยให้การสนับสนุนในด้านงบประมาณเพื่อดำเนินการ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับระบบ งบประมาณ หลักเกณฑ์ และแนวทางในการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม โดย เน้นงบประมาณด้านการฝึกอบรม ศึกษาเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงบประมาณ โครงการฝึกอบรมของหน่วยงานสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม รวมทั้งเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว ซึ่งจะทำให้การดำเนินการและบริหารงบประมาณโครงการอบรมเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลต่อบุคลากรและองค์กรศาลยุติธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาถึงระบบงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม และหลักเกณฑ์และแนวทางในการบริหารงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม อีกทั้งศึกษาปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้อง รวมทั้งแนวทางแก้ไขและข้อเสนอแนะในการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหาโดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม) โดยใช้แบบสัมภาษณ์

ขอบเขตด้านประชากร โดยกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ข้าราชการศาลยุติธรรมสังกัดสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ระดับเชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการวิทยาลัย หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 6 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลา ช่วงระยะเวลาของปีงบประมาณ พ.ศ. 2555 ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2554 - 30 กันยายน 2555

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อให้ทราบถึงระบบงบประมาณ กระบวนการบริหารงบประมาณ แนวทางและหลักเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณโครงการฝึกอบรม และทำให้ทราบถึงปัญหา อุปสรรคและข้อขัดข้องรวมทั้งแนวทางแก้ไขปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม

การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ระบบงบประมาณของรัฐ ทำหน้าที่หลักในการบริหารรายจ่ายสาธารณะ 3 ประการ คือ (สำนักงานศาลยุติธรรม, 2553)

1. การควบคุมวินัยทางการคลัง
2. บริหารทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
3. จัดสรรงบประมาณเพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนพลเมืองและสังคมส่วนรวม

ชุมศรี พจนปรีชา (2538) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาจังหวัดพบว่า การจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาจังหวัดในช่วงปีงบประมาณ 2536-2538 มีการดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่าใช้จ่าย และเป็นโครงการที่สามารถแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านได้ซึ่งได้แก่โครงการพัฒนาแหล่งน้ำ พัฒนาอาชีพและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

อภิชาติ ฐากูรบุตร (2544) ศึกษาเรื่องการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรมพบว่าปัจจัยที่มีส่วนสำคัญในการจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม คือ นโยบายงบประมาณ ภารกิจหลักของหน่วยงาน โครงสร้างแผนงาน บุคลากร กฎหมาย การลงทุนในครุภัณฑ์ ที่ดินและสิ่งก่อสร้าง การพัฒนาองค์กร โดยงบประมาณร้อยละ 65 ของงบประมาณทั้งหมดจะถูกจัดสรรเป็นเงินเดือนและค่าจ้าง

สิตางค์ แสงสุรีย์วัชชรา (2545) ที่ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นศึกษาเฉพาะกรณีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้องค์กรบริหารส่วนตำบลซึ่งพบว่าองค์กรบริหารส่วนตำบลยังมีการเบิกจ่ายงบประมาณในระดับต่ำซึ่งเกิดจากปัญหาด้านการวางแผน ด้านงบประมาณ ด้านการจัดซื้อจัดจ้าง ด้านบุคลากรและปัญหาด้านการถ่ายโอนภารกิจที่ราชการส่วนกลางให้องค์กรบริหารส่วนตำบล

พลังจิต โภคัลวัฒน์ (2547) ที่ศึกษาเรื่องการศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานของสำนักงาน ก.พ. พบว่า ระบบการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานเป็นการจัดทำงบประมาณที่ครบวงจรตั้งแต่การวางแผน การจัดสรรงบประมาณ การบริหารโครงการที่เน้นผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งกำหนดแผนงานและแผนการใช้จ่ายเงินล่วงหน้า 3 ปีอย่างชัดเจน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้วิธีวิจัย 2 วิธีในการดำเนินการวิจัย ได้แก่

1. วิธีวิจัยเอกสาร โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

2. วิธีวิจัยสนาม มีสาระสำคัญดังนี้

ประชากรของการวิจัย ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการและลูกจ้างของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม รวมจำนวน 116 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ข้าราชการศาลยุติธรรมสังกัดหน่วยงานภายในสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ระดับผู้เชี่ยวชาญ ผู้อำนวยการวิทยาลัย หัวหน้ากลุ่ม หัวหน้ากลุ่มงานและผู้ปฏิบัติงาน จำนวน 6 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In - Depth Interview) เป็นลักษณะคำถามแบบปลายเปิด ควบคู่กับการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูลจากการวิเคราะห์ข้อมูลจากเนื้อหาของเอกสารและวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล เนื่องจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพ จึงใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเนื้อหา (Content Analysis) ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรค และข้อขัดข้องที่มีผลต่อการจัดทำแผนการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม ได้แก่ ระยะเวลาที่ได้รับการแจ้งการจัดสรรงบประมาณประจำปีไม่สอดคล้องกับแผนการดำเนินงานและแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปี ควรได้รับการแจ้งการจัดสรรงบประมาณในช่วงเดือนแรกของไตรมาสแรกทุกโครงการที่ต้องดำเนินการเป็นประจำทุกปีและมีนโยบายชัดเจนแล้ว การได้รับการจัดสรรงบประมาณประจำปีในงาน/โครงการอบรมบางโครงการไม่เพียงพอ และไม่สามารถถัวจ่ายค่าใช้จ่ายในงานโครงการภายใต้กิจกรรมและหลักสูตรเดียวกันได้ ทำให้ต้องดำเนินการขอจัดสรรงบประมาณเพิ่มเติม ทำให้การดำเนินการต่างๆ กระชั้นชิดไม่คล่องตัว

นอกจากนี้ มีค่าใช้จ่ายบางรายการในโครงการฝึกอบรมไม่สามารถเบิกจ่ายได้ตามระเบียบกระทรวงการคลัง หากจำเป็นต้องเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายในรายการนั้นๆ ต้องทำความเข้าใจกับกระทรวงการคลัง ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินการ อาจทำให้ไม่ทันกับการดำเนินการโครงการหรือหลักสูตรการฝึกอบรม

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายงบประมาณประจำปีมีผลดีต่อการบริหารจัดการและการบริหารงบประมาณในงาน/โครงการฝึก

อบรมของสถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม มีการควบคุมงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผลผลิต และตัวชี้วัดในแต่ละงาน/โครงการ ทำให้มีการเบิกจ่ายที่ถูกต้อง มีประสิทธิภาพ คุ่มค่า แต่ควรแจ้งการจัดสรรงบประมาณประจำปีและโอนเงินในช่วงต้นเดือนในไตรมาสแรกของปีงบประมาณสำหรับงาน/โครงการที่ต้องดำเนินการเป็นประจำทุกปี มีนโยบายที่ชัดเจนไม่เปลี่ยนแปลงบ่อย มีการจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอและเหมาะสมกับภารกิจ มีความยืดหยุ่นในด้านการเบิกจ่ายค่าใช้จ่ายที่สามารถถัวจ่ายในงาน/โครงการ/หลักสูตรภายใต้กิจกรรมเดียวกันได้ ให้สำนักงานศาลยุติธรรมออกระเบียบเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม เพื่อให้หน่วยงานในสังกัดถือปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการเบิกจ่าย อีกทั้งบุคลากรของสถาบันฯ ต้องให้ความสนใจ ใส่ใจที่จะศึกษาและทำความเข้าใจในหลักเกณฑ์และแนวทางการบริหารงบประมาณโครงการฝึกอบรมตามที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนด

บรรณานุกรม

- ชุมศรี พจนปรีชา. (2538). *ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาจังหวัด*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พลังจิต โกศลวัฒน์. (2547). *การศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดทำงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สิตางค์ แสงสุรีย์วัชรรา. (2545). *การกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: ศึกษาเฉพาะกรณีการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายให้องค์การบริหารส่วนตำบล*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สำนักงานศาลยุติธรรม. (2553). *ระบบงบประมาณศาลยุติธรรมและสำนักงานศาลยุติธรรมปีงบประมาณ พ.ศ.2554*. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- อภิชาติ ฐากรณ์บุตร. (2544). *การจัดสรรงบประมาณของสำนักงานศาลยุติธรรม*. วิทยานิพนธ์เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.